

Durmuş Hocaođlu

Siyaset'te Merkez, Merkez-Dışı ve Merkez-Karşıtı

Son Çağrı., 01 Mayıs 1997, Perşembe., s.05

Durmuş Hocaođlu, *Son Çağrı* Yazıları Sıra No: 17

SON CAĐRI

Türkiye'nin siyasetteki tıkanıklığının en temelli sebeplerinden birisi, “**Merkez Siyaset**”in zaafiyetidir. Merkez Siyaset'teki zaafiyet, Merkez-Dışı Siyaset'i güçlendirmektedir. Merkez'in zayıflaması kendisini, Merkez-Sağ ve Merkez-Sol partilerin oy oranlarının sürekli olarak düşme trendine girmesi ile somut bir şekilde açığa vurmaktadır. Bu keyfiyetin belli-başlı nedenlerini kısaca şöyle özetleyebiliriz:

1: Tavan'daki Problem: Merkez partiler, ülkemizde yaşanmakta olan değişme ve gelişmeler karşısında kendilerini bu duruma adapte edebilmekte zorlanmaktadırlar. Bu keyfiyet, anılan bu partilerin “**yaşlanmakta**” olduğunu göstermektedir. Burada “yaşlanma” ibaresi ile kastedilen şey, iki anlamdadır: Birincisi bir kurum olarak partilerin yaşlanması, ikincisi, doğrudan-doğruya siyasetçilerin yaşlanması.

Partilerin yaşlanması, merkez siyasî partilerin, kurum olarak, toplumsal siyasî taleplerdeki gelişmeler karşısında, büyük oranda, kendilerini yenilemek, kendilerini aşmak konusunda yetersiz kalmaları, yeni ve ümit verici, ikna edici söylemler geliştirememesi ve böyle projeler ve programlar sunamaması anlamındadır. Meselâ, Merkez-Sağ seçmen için, “Menderes ismi”, “D.P. Misyonu”, “46 Ruhı”, hattâ yakın zamana ait olmasına rağmen “Özal ismi” gibi; Merkez-Sol için ise, meselâ, “Devlet Kuran Partisi”, “Altı Ok”, “Karaođlan” gibi motifler artık ağırlığını, cazibesini, heyecanını büyük ölçüde kaybetmiştir. Aradan uzunca bir süre geçmiş, yeni bir nesil, yeni meseleler, yeni talepler zuhur etmiştir; bu nesil için yukarıda anılan şeyler, Jül Sezar kadar eskidir, tarihtir ve tarihtir; fiilî durum ile bir bağlantısı kalmamış, siyasî bir motor olma niteliğini kaybetmiştir. “Tarihîlik” ise, bizzat “değişme” olgusu ile gelişmektedir. Değişen bir topluma değişmeyen siyasî bir program sunmak, reddedilmeye müstahak olmak demektir.

Siyasîlerin yaşlanması ise şudur: Bir kısım siyasî partilerdeki liderlerin ve ön saflardaki siyasetçilerin isimleri uzun zamanlardan beri ya pek az değişmekte veya hiç değişmemektedir. Bu arada, ‘bedenen genç’ olan bazı siyasîlerin ise ‘ruhen yaşlı’ olduğunu söyleyebiliriz ki bunların her ikisi aynı değerdedir. Bir anlamda “**siyasî kazık kakma**” veya “**siyasî hanedanlaşma**” olarak isimlendirilmesi mümkün olan bu “**patrimonyal**” karakter de toplumda bıkkınlık ve itme hissi yaratmaktadır. Zira bu “**yaşlı Türk politbüro üyeleri**”, hemen bütün yaşlılar gibi statükocu olmakta, değişmelerden korkmakta, kendilerini ve partilerini yenileme şanslarını kaybetmiş bulunmakta, despotlaşmakta, ve, bütün yaşlı despotlar gibi, yenileşme, gençleşme, değişme eğilimlerini bir nevi “kendini inkâr” olarak algılayarak şiddetle karşısına dikilmektedirler.

2: Taban'daki Problem: Toplumun kendisinde, yani “taban”da bir “siyasî ayrışma” gözlemlenmektedir. Bu hal, Türk toplumunun geçirmekte olduğu değişimin bir bakıma zorunlu bir sonucu olarak da mütalea edilebilir. Toplumumuzda görüşler, anlayışlar, zihniyetler çeşitlenmekte ve toplum, daha heterojen bir hale gelmekte, siyasî, iktisadî, kültürel, ideolojik açılardan farklı taleplere sahip olan farklı tabakalara ayrılmaktadır. Tabandaki bu **sosyal ayrışma**, kaçınılamaz olarak bir “**politik ayrışma**” doğurmakta, kendisini tavanda ayrılmış ve parçalanmış bir siyaset tablosu şeklinde açığa vurmaktadır. Türkiye’deki siyasî partilerin sayıca bolluğunun sebeplerinden birisi de budur. Bu sebeple, artık yakın bir gelecek için, hemen-hemen hiçbir siyasî partinin yüzde kırk gibi çok büyük oranlara yükselmesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım olamaz.

Merkez’in zayıflaması, Merkez-Kaç eğilimlerin artışına, kendisinin Merkez’de temsil edilemeyeceğine kanaat getiren vatandaşın Merkez’in dışına savrulmasına sebebiyet vermektedir ki bu da sonuç olarak Merkez-Dışı Siyaset’i güçlendirmektedir.

Merkez-Dışı’na savrulma en ziyade Merkez-Dışı Sağ’a doğru yönelmekte ve Sol’un her çeşidinden uzak durmaktadır. Yani, Merkez-Dışı yığılmanın adresi Merkez Sol olmadığı gibi Merkez-Dışı Sol da olmamaktadır. Merkez-Sol’daki erime Merkez-Sağ’dan daha fazladır ve Merkez-Dışı Sol ise çok ilginç bir şekilde marjinal bir hale gelmekte ve toplum tarafından itilmektedir. Bu ise, kısaca ifade edildikte, Taban’dan gelen toplumsal taleplerin adres olarak Sol’a yönelmeyecek bir karakterde olmadığı demektir ki bu da ancak, bu taleplerin bir nevi “**Millî Diriliş Özlemi**” olması ile açıklanabilir.

Fakat Merkez-Dışı Sağ’a doğru yönelme marjinaliteye çok fazla yaklaşmamakta, yani, marjinalite eğilimleri çok revaç bulmamaktadır. Bu da, kitleselleşme ihtiyacında bulunan merkez-dışı sağ partilerin “merkez-dışı” olmakla beraber, “merkez-karşıtı” olmamaları sonucunu doğurmaktadır. Merkez-Dışı Sağ’ın en büyük temsilcisi olarak görülen R.P. dahi büyük ölçekte, bu konumdadır.

Merkez-Siyaset’in güçlendirilmesi, Türkiye’nin geleceği için çok önemlidir. Ancak, katı, sert ideolojik “savaşım” anlayışı, toplumdaki gelen taleplerin “zor” ile bastırılması eğilimleri, bir yandan Merkez’in daha erimesine, diğer yandan da “merkez-dışı” olmakla beraber, “merkez-karşıtı” olmayan siyasî eğilimlerin de “merkez-karşıtı” bir konuma sürüklenmesine, radikalleşmesine yol açabilecektir.

